

a korosztály az on-line ügyintézésre sokkal inkább rászorul, mint azok, akik kényelmi szempontoktól vezérelve menedzselik ügyes-bajos dolgaikat az interneten. Gondoljunk csak arra, hogy hány, sorbanállás vagy utazás közben bekövetkezett rosszullétet „spórolhat meg” a web az idős felhasználóknak!

Haladóbb netnagyiknak egyébként már a webkamera használata vagy az internetes bevásárlás sem okoz problémát, bebizonyítva azt, amit eddig is sejtettünk: a világháló nemcsak határtalan, hanem korhatároktól is mentes!

A „Kattints rá, Nagyi!©” program abban az európai elismerésben is részesült, hogy Magyarországon elsőként csatlakozhatott az Európai Bizottság által a leszakadók, a hátrányos helyzetű csoportok (idősek, munkanélküliek, fogyatékkal élők) felzárkóztatására „e-Inclusion, be part of it!” programjához, melyet itthon az Inforum „e-Befogadás – légy a részese!” címmel bonyolít le.

2008-ban a következő helyszíneken indultak/indulnak „Kattints rá, Nagyi!©”-tanfolyamok:

Budapest IV.: Ady Endre Művelődési Központ

Budapest IX.: Ferencvárosi Művelődési Központ és Intézményei

Budapest XI., Újbuda: Budapesti Művelődési Központ

Budapest XVIII.: Kondor Béla Közösségi Ház
Budapest, XVIII.: Nagycsaládosok Szent Lőrinc Egyesülete

Budapest XX.: Csili Művelődési Központ

Debrecen: Vasutas Egyetértés Művelődési Központ

Dunaújváros: Pannon Oktatási Központ

Eger: Heves Megyei Önkormányzat Pedagógiai Szakmai és Közművelődési Szolgáltató Intézménye

Miskolc: Görömbölyi Művelődési Központ

Nagykanizsa: Halis István Városi Könyvtár
Nyíregyháza: VOKE Vasutas Művelődési Ház és Könyvtár

Onga: Ongai Kulturális Egyesület

Pétfürdő: Közösségi Ház és Könyvtár

Salgótarján: Madách Imre Gimnázium és Szakközépiskola

Székesfehérvár: HM Honvéd Kulturális és Szolgáltató Kht. székesfehérvári Intézménye

Szombathely: Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ

Téglás: Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény

Veszprém: HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht. Veszprémi Intézménye

Vértesszőlős: Művelődési Ház

Bővebb információ: (061)371-2876 – Kiss Gábor programvezető; www.nagyi.bmknet.hu

A tanfolyamok szeptembertől folytatódnak!

Artificem commendat opus – Az alkotót alkotása dicséri

Az 1777. évi Ratio Educationis bemutatása az ELTE TÓFK Könyvtárában

2008. április 17-én az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Karának könyvtári termei megteltek érdeklődő könyvtárosokkal, tanárokkal, tanító, óvodapedagógus, kommunikáció és művelődésszervező szakos hallgatókkal.

Wojtilláné Salgó Ágnes, az Országos Széchényi Könyvtár Régi Nyomtatványok Tárának osztályvezetője tartott előadást a Ratio Educationis 1777-es kiadású latin nyelvű szabálykönyvről, melyet az intézmény trezorjában őriznek. A Mária Terézia által nyomtatásban kiadott dokumentum tartalmazza azon kormányrendeleteket, amelyekkel legelőször rendezték államilag a magyar oktatásügyet. A folyamat elindításának fontos lépése volt a magyarországi iskolai viszonyok – elsősorban a népoktatás és a korabeli iskolarendszer állapotának – feltérképezése, a feladatok meghatározása.

Az előadó a bemutatott kiadványon keresztül ismertette az egységes oktatási-nevelési rendszer létrehozásának előkészületi körülményeit, amelyek a különböző szintű oktatási intézményeket egységes állami szervezetbe próbálták összerendezni.

A hallgatóság betekintést nyerhetett az Ürményi József–Tersztyánszky Dániel által irányított folyamatba, amely az oktatást állami üggyé változtatta és a létrehozott rendeleteket kiterjesztette a közoktatás minden ágára: az egyetemekre, a gimnáziumokra, a népiskolákra.

A Habsburg-birodalom népeinek azonos szempontok alapján történő nevelésére és oktatására

hivatott iskolarendszer létrehozása nagymértékben figyelembe vette a magyarországi iskolázottság korabeli állapotát, erre építve megalkotta az alap-, a közép- és a felsőfokú oktatás egységesített struktúráját. Tekintettel volt a nemzetiségek – magyarok, németek, szlovákok, horvátok, rutének, szerbek, románok – érdekeire és az öt vallás, illetve hitfelekezet – római katolikusok, evangélikusok, reformátusok, görög katolikusok, görögkeletiek – ügyére. Az előírásokban, rendeletekben körvonalazódó tanügyi elképzelések és fejlesztési tervek megfeleltek az akkori kelet-közép-európai modern oktatási rendszerek elvárásainak.

A Ratio Educationisról szóló, nagy történelmi íveket felvázoló összefoglalás során bepillantást nyerhettünk Mária Terézia korszakos jelentőségű oktatásfejlesztési programjába, amely a közügyként kezelt korabeli iskolatörténet egyik alapdokumentuma.

Wojtilláné Salgó Ágnes részleteiben ismertette az 1777-es Ratio Educationisban megjelenő elképzelések későbbi sorsát is.

Ez az egységesnek szánt oktatási és nevelési rendszer nem tudott teljesen megvalósulni, mivel a rendeletek által érintettek többségének elutasító magatartása akadályozta azok végrehajtását. A dokumentumot különböző okok miatt sokan támadták: például a tantárgyi zsúfoltság, az életkori sajátosságok, a pszichológiai szempontok teljes figyelmen kívül hagyása, a tananyag nehezen megemészthető mennyisége miatt. A rendeletek többsége mégis 1806-ig érvényben maradt. Mária Terézia halála után II. József a felvilágosult abszolutizmus szellemében számos új tanügyi rendelkezést adott ki, valójában egy egységes közoktatási rendszert kívánt meghonosítani az egész Habsburg-birodalomban. Elképzelése szerint a német nyelvet minden iskolatípusban hivatalos nyelvként kellett kezelni, sőt a magyarországi középiskolákban minden tantárgyat németül kellett tanítani. Az uralkodó intézkedései azonban végrehajthatatlanoknak bizonyultak. Halála után az 1790/91-es, valamint az 1792-es országgyűlésen a magyar nemesség már megfogalmazta a nevelést érintő követeléseit – például létrehozta a Nemesi Művelődésügyi Bizottságot –, de számos politikai esemény, így a Jakobinus mozgalom miatt az eredmény váratott magára.

1801-től József nádor sürgette a rendszer átgondolását, s az 1777. évi Ratio figyelembe vételével a hibák korrigálását. 1805-ben elkészültek a módosítások, melyeket 1806. november 4-én életbe is léptettek, s ugyanazon évben Budán, az egyetem nyomdájában latinul ki is adtak.

A rendelet csak a „királyi”, vagyis a katolikus iskolákra vonatkozott, hiszen az 1790/91. évi XXVI. törvény a vallásszabadság jegyében teljes tanügyi autonómiát biztosított a protestánsok számára, tőlük csak a tananyag elrendezésének a követését várta el. Bár a római katolikus egyháznak továbbra is biztosította a „religio praedominans” (uralkodó vallás) szerepet, mégis elismerte az evangélikus és a református egyház önkormányzatát. Megadta számukra az iskolafenntartás, a további iskolaalapítás, az adománygyűjtés és a külföldi egyetemjárás jogát.

Ebben a Ratióban már az udvar és a magyar nemesség kompromisszuma figyelhető meg, amely olyan sajátos magyar szempontokat is figyelembe vett, mint például az anyanyelvi oktatás szükségessége, vagy a felekezeti megkülönböztetés elvetése. Bevezette az iskolakötelezettséget 6-tól 12 éves korig, rendelkezett a lányok oktatásáról is. A második Ratio Educationis sikerét mutatja, hogy 1848-ig a magyar közoktatásügy meghatározójává vált.

Bereczkiné Z. Anna

Benyovszky Móric emlékére – könyv és táncjáték

Benyovszky Móric madagaszkári jelentésének angol nyelvű változatát mutatták be a sajtó képviselőinek az Országos Széchényi Könyvtár és a nagy utazó emlékének ápolására alakult Magyar–Madagaszkári Társaság vezetői a nemzeti könyvtárban június 5-én. A különleges kötet az elsőként négy évvel ezelőtt általuk megjelentetett magyar és francia nyelvű kiadás változata első-sorban azzal a céllal, hogy újabb nyelvterületek kapcsolódhassanak a Benyovszky-kutatásokhoz.

A Benyovszky-kultusz ápolásának másik idejű kiemelkedő kulturális eseménye az a népszerű táncjáték, amit a népszerű Ghymes együttes készített és visz színre. A különleges és egyedülálló produkciót a Szegedi Szabadtéri Játékokon mutatják be 2008. augusztus 9-én és 10-én a